

ULIWMA ORTA BILIM BERIW MEKTEPLERINDE MUZÍKA SABAĞÍ KÓRINISI

Berkinbaeva Gúljamal

ÓZMKÓMI NF “Folklor hám etnografiya” kafedrası

“Baqışılıq hám dástansılıq” qaniygeligi 1-kurs studentı

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10557949>

Annotaciya. *Bul maqalada ulıwma orta bilim beriw mekteplerinde muzıka sabağı kórinisi haqqında sóz etilgen.*

Gilt sózi: *Muzıka, qosıq, klass, muğallım, oqıwshı, sherek, nota, dástúr, metod, lad, ses.*

TYPE OF MUSIC LESSON IN SECONDARY SCHOOLS

Abstract. *This article describes what a music lesson looks like in secondary schools.*

Key word: *music, song, class, teacher, student, quarter, note, program, method, guy, voice.*

ВИД УРОКА МУЗЫКИ В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛАХ

Аннотация. *В этой статье рассказывается о том, как выглядит урок музыки в общеобразовательных школах.*

Ключевое слово: *музыка, песня, класс, учитель, ученик, четверть, нота, программа, метод, парень, голос.*

I -klassta jıldıń teması “Biz Muzıkanı súyemiz”

II- klassta “Muzıka neni súwretleydi”

III- klassta “Muzıkada forma hám mazmun”

IV- klassta “Xalıq Muzıka atqarıwshılıǵı”

V- klassta “Kompozitorlıq Muzıka janrı”

VI- klassta “Xalıq Muzıkasınıń atqarıw usılları”

VII- klassta “Milliy Muzıka”, “Maqomlar haqqında ulıwma túsiniq”

Bul tematikalıq dástúrler tiykarında jıl mazmunı, sherek mazmunı hám sabaq mazmunları bir-biri menen óz-ara baylanıstırılıp oqıtıladı.

Hár qıylı mámleketlerde muzıkanıń tárbiyalanıw dástúrinde háreketlerden keńnen paydalanıp kelmekte. Mısalı: Vengriyada nota boyınsha atqarıwda, basqışlardı anıqlawda, óziniń shártli háreketlerinen paydalanıladı. Bolgariyada, notanı oqıp úyreniwde ses qatarlar járdeminde oqıtadı, yaǵnıy “teksheler” sisteması bolıp qalıplesip, onda qollar járdeminen de paydalanıladı. Shveytsariyalıq pedagog-Muzıkant E.Jak Dalkroz sozımılıqlardı durıs sanap uyretiw ushın tek qoldıń emes, al gewdeniń de háreketler sistemasın jaratadı. Bul háreketler hár qıylı Muzıkalıq

háreketlerpge sáykes tiykarlangan mısalı-tempke, dinamikağa, ritmge, frazirovkağa, ulıwma muzıkanıń xarakterine h.t.b.

Bul sistema ritmikalıq gimnastika yamasa ritmika sisteması dep atalıp, dúnya júzine taralıp, házirgi waqıtta da keńnen paydalanılmaqta.

D.Omonullaevanıń sabaqlıǵında “Baslangısh klasslarında ritmik háreketlerdi orınlaw, oqıwshılardıń fizikalıq rayawajlanıwına tiykar jaratadı deydi Sonday-aq, baslangısh klass oqıwshılarınıń dawıs apparatları názik bolıp, olardıń dıqqatı, tili, dikciyası, yadı tolıq rawajlanbaǵan sebepli, Muzıka sabaqlarında ritmik háreket iskerligin tez-tez almastırıp turıw lazım” deydi.

Sabaq dawamında tómendegi háreket túrlerinen paydalanıw usınıs etiledi: marsh Muzıkalarına qádem taslaw, juwiriw, oyın elementlerin orınlaw, óz betinshe oyınlar ótkeriw, Muzıkanıń xarakterine sáykes túrli qol hám dene háreketleri menen orınlaw.

Balalardıń Muzikalıq qábiiletleriniń lad tiykarında rawajlanıwı ushın, ámelge asırılıp atırǵan bir qansha metodlar úlken áhmiyetke iye.

Balalardıń esitiw qábiiletlerin rawajlandırıw maqsetinde usı metod házirgi dáwirde nátiyjeli qollanıp kelmekte.

Oqıwshılarga sabaqlardı elede tásirli hám qızıqarlı etip ótiw ushın, balalar saz-áspablarınan paydalanıwı haqqında G.Sharipovanıń dúzgen metodikasında jazılǵan «Ses biyikligine iye hám ses biyikligine iye emes» áspablar bolıp ekige bólinede. Birinshisine: metallofon hám ksilofon kiredi. Ekinshisine: dáp, qasiqlar, barabanlar, shińǵırawlar hám rumblar kiredi. Klassti 2 toparǵa bólip 1-topar shapatlaw hám atqarıw, 2-topar bolsa dawıs beriw usılı (bum-baka-baka-bum) menen ámelge asiriwi múmkin.

Sonday-aq, balalar saz-áspabında grafikte kórsetilgen sizilmalarǵa qarap, ritmi boyınsha atqarıw, oqıwshılardıń dóretiwshilik qatnasın asıradı hám de Muzikalıq qábiiletlerin hár tárepleme rawajlandıradı.

Biz bilemiz, Muzıka óneri adamnıń ishki sezimlerine tásir jasay alatugın quralı bolıp esaplanadı.

Joqarıda bayan etilgen barlıq metodikalıq miynetleriniń jáne bir áhmiyetli tamani, Muzıka sabaǵında, balalardı estetikalıq tárbiyalaw máselesine qaratılǵanlıǵı.

Búgin Muzıka mádeniyatınıń tiykarların jaslarǵa úyretiw ulıwma orta tálim mekteplerindegi korkem-óner xizmeti hám qosıq sabaqarı barısında ámelge asiriladı. Oqıtıwshi jaslardı, Muzıka mádeniyatı álemine alıp kiiriw Muzikalıq tárbiya arqalı ótedi. balalardıń hám jas óspirimlerdiń Muzikalıq tárbiyasi pútkil xalıqtıń Muzikalıq mádeniyatınıń tiykarın quraydı.

Shaxstning Muzikalik talablari Muzikalik tarbiyadan, asirese baslawish klasslarda balalar ushin arnalgan joqari kirkemlikke iye namalardn shertiliwinen, mugallimning sabaq barisinda oqiwshida Muzikaqa bolgan suyispenshilikti payda ete alwinan garezli. Bul bala tarepinen Muzikaqi bolgan ishki ruwxly talaptin, zarurliktin sanali moyinlanwina tan alniwina alip keledi.

Biz bul waziypalardi orinlay otirip, oqitwdn izbe-izligi, bir putinligi, sisitemaliligi printsiplerinen kelip shiqsaq, oqitw, Muzikanin madeniyatti qaliplestiriwge, shaxs tarbiyasina tasir etedi dep oylaymiz.

REFERENCES

1. Esemuratov B. DEVELOPMENT OF CHILDREN'S CREATIVITY ON THE BASIS OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGY AS AN EXAMPLE OF KARAKALPAK FOLK SONGS //Modern Science and Research. – 2023. – T. 2. – №. 10. – C. 835-840.
2. Esemuratov B. EDUCATION OF YOUNG PEOPLE TO PATRIOTISM, COURAGE, AND FREEDOM THROUGH SPOONS PERFORMED BY OTHERS //Modern Science and Research. – 2023. – T. 2. – №. 10. – C. 197-202.
3. Ospanova R. THE SITUATION OF USING THE CREATIONS OF COMPOSER MUKHTOR ASHRAFIY AND DONI ZOKIROV IN MUSIC LESSONS //Modern Science and Research. – 2023. – T. 2. – №. 10. – C. 190-196.
4. Ospanova R. WAYS OF DEVELOPMENT AND IMPROVEMENT OF MUSIC EDUCATION PEDAGOGY //Modern Science and Research. – 2023. – T. 2. – №. 10. – C. 822-828.
5. Jiyenbaevich M. I. The evolution of music pedagogy of the karakalpak people: Historical and theoretical aspects //Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities. – 2021. – T. 11. – №. 10. – C. 27-32.
6. Jiyenbaevich M. I. Competence-based approach in higher musical and professional education //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2022. – T. 12. – №. 4. – C. 42-47.
7. Moyanov I. TRAINING AND DEVELOPMENT OF ART PERSONNEL //Modern Science and Research. – 2023. – T. 2. – №. 9. – C. 65-69.

8. Jiyeibaevich M. I. COMPETENCE-BASED APPROACH IN HIGHER MUSICAL AND PROFESSIONAL EDUCATION //PROMINENCE OF INFORMATION BASES& MEDIA ASSESSMENTS IN THE POST CONFLICT MARKETING ENVIORNMENT.
9. Moyanov I. TRAINING AND DEVELOPMENT OF ART PERSONNEL //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 9. – С. 65-69.
 - a. Моянов Ы. Д. ҚОРАҚАЛПОҚ ХАЛҚИ МУСИҚИЙ ПЕДАГОГИКАСИНИНГ ТАРИХИЙ-НАЗАРИЙ ЖИХАТЛАРИ //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2021. – №. 5.
10. Моянов Ы. Д. ҚОРАҚАЛПОҚ ХАЛҚИ МУСИҚИЙ ПЕДАГОГИКАСИНИНГ ТАРИХИЙ-НАЗАРИЙ ЖИХАТЛАРИ //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2021. – №. 5.
11. Ануаровна О. Р. ҚОРАҚАЛПОҚ ХАЛҚ КУЙЛАРИ ВОСИТАСИДА БОЛАЛАР ИЖОДКОРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ. – 2023.
12. Anuarovna U. E. IMPROVING THE MECHANISMS OF EDUCATING STUDENTS IN THE SPIRIT OF INTER-ETHNIC HARMONY BASED ON NATIONAL MUSIC IN THE CONDITIONS OF ETHNO-CULTURAL RELATIONS //International Journal of Advance Scientific Research. – 2023. – Т. 3. – №. 09. – С. 329-333.
13. БОЛАЛАР Қ. Х. К. В., РИВОЖЛАНТИРИШ И. MODERN SCIENCE AND RESEARCH //MODERN SCIENCE. – 2023. – Т. 2181. – С. 3906.
14. Ospanova R. DEVELOPMENT OF CHILDREN'S CREATIVITY THROUGH BLACK FOLK SONGS //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 9. – С. 70-73.
15. Nawrizbaeva A. A. THE PERFORMANCE SKILLS OF KARAKALPAK BAKSHIS //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 906-910.
16. Nawrizbaeva A. A. BAQSI, SÁZENDE GENJEBAY TILEWMURATOV'TÍN ACTQARÍWSHÍLÍQ METHODS //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 218-223.
17. Muxammetdinova L. THE DEVELOPMENT OF THE ART OF GIVING IN NORTHERN PAKISTAN AS AN EXAMPLE OF THE YEARS OF INDEPENDENCE //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 9. – С. 74-78.

18. Maxamatdinovna M. L. FOLKLORE AS A SPECIAL FORM OF CREATIVITY //International Journal of Advance Scientific Research. – 2023. – Т. 3. – №. 09. – С. 282-284.
19. Makhammatdinovna M. L. As a Means of Providing Aesthetic Education to the Students of the Art of Embroidery //Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 3. – С. 149-152.
20. Askarova Z., Maxamatdinova L. Ceremonies Solemnly Held in Connection with Public Holidays //Miasto Przyszłości. – 2022. – Т. 27. – С. 181-183.
21. Махамматдинова Л. ЎЗБЕК ВА ҚОРАҚАПОҚ МУСИҚА МАДАНИЯТИНИНГ РИВОЖЛАНИШИДА БАСТАКОРЛАРНИНГ ҚЎШГАН ХИССАСИ //Oriental Art and Culture. – 2022. – Т. 3. – №. 2. – С. 782-786.
22. Тажетдинова С. М., Худайбергенова Г. Ж. Формирование музыкальной культуры студентов //Молодой ученый. – 2018. – №. 47. – С. 380-382.
23. Тажетдинова С. М. Народные песни как фактор развития личности учащихся //Вестник Курганского государственного университета. – 2018. – №. 3 (50). – С. 62-62.
24. Тажетдинова С. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПОДГОТОВКИ МУЗЫКАНТОВ К МУЗЫКАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ //Цифровая экономика и управление знаниями: проблемы и перспективы развития: сборник научных трудов II Международной научно-практической конференции.–Киров, 2021.–245 с. – 2021. – С. 105.
25. Тажетдинова С. САМОПРЕЗЕНТАЦИЯ В ПРОЦЕССЕ ТРУДОУСТРОЙСТВА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ МУЗЫКАЛЬНОГО ИСКУССТВА //Цифровая экономика и управление знаниями: проблемы и перспективы развития. – 2021. – С. 110-112.
26. Tajetdinova S. M. MUZIKA TÁLIMINDE AXBOROT HÁM PEDAGOGIKALIQ TEXNOLOGIYALARDAN PAYDALANIWDIŇ NÁTIYJELILIGI //Academic research in educational sciences. – 2021. – Т. 2. – №. NUU Conference 1. – С. 275-277.
27. Mnajatdinovna T. S. Pedagogical Skills in Teaching Music //JournalNX. – Т. 7. – №. 11. – С. 172-174.
28. Есанов М. ФОРМИРОВАНИЕ НРАВСТВЕННЫХ КАЧЕСТВ ЛИЧНОСТИ СРЕДСТВАМИ МУЗЫКИ //Oriental Art and Culture. – 2023. – Т. 4. – №. 1. – С. 719-725.

29. Ayapova K., Yesanov M. Organization of Music Lessons by the Teacher in Various Ways //Miasto Przyszłości. – 2022. – T. 27. – С. 189-191.
30. Esanov M., Ametov A. DOIRA SAN'ATINING RIVOJLANISHI VA TARIXI //Oriental Art and Culture. – 2022. – T. 3. – №. 2. – С. 729-733.
31. Есанов М. Знание особенностей воздействия музыкального искусства на человека //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 12. – С. 767-771.
32. Есанов М. О. ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУЛАРИДА ИЖРОЧИЛИК ТАРИХИ //Oriental Art and Culture. – 2022. – Т. 3. – №. 1. – С. 578-584.
33. АЛЛАМБЕРГЕНОВА Г. ҚАРАҚАЛПАҚ БАҚСЫСЫ СӘЛМЕНБАЙ САДЫҚОВТЫҢ ДӨРЕТИҰШИЛИК ЖОЛЫ //Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры. – 2023. – Т. 3. – №. 10. – С. 112-117.
34. Allambergenova G. THE LIFE AND CAREER OF COMPOSER OSERBAI ALLANAZAROV //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 217-224.
35. Allambergenova G. GOALS AND OBJECTIVES OF MUSIC EDUCATION IN PRIMARY SCHOOL //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 849-855.
36. Tajimuratova S. FORMATION OF STUDENTS'SKILLS OF INDEPENDENT PERFORMANCE THROUGH THE TEACHING OF ART HISTORY //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 841-849.
37. Saginbaevna T. S. FORMATION OF STUDENTS'SKILLS OF INDEPENDENT PERFORMANCE THROUGH THE TEACHING OF ART HISTORY //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2022. – Т. 9. – С. 386-392.
38. Sag'inbaevna T. S. Cultural Life in Uzbekistan during the Years of Independence //Spanish Journal of Innovation and Integrity. – 2023. – Т. 18. – С. 39-41.
39. Tajimuratova S. FORMATION OF STUDENTS'SKILLS OF INDEPENDENT PERFORMANCE THROUGH THE TEACHING OF ART HISTORY //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 841-849.
40. Saginbaevna T. S. Management and study of culture and art. – 2022.
41. Тажимуратова Ш. С. САНЪАТШУНОСЛИК ФАНЛАРИНИ ЎҚИТИШ ОРҚАЛИ ТАЛАБАЛАРНИНГ МУСТАҚИЛ ИШЛАШ КЎНИКМАЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ. – 2023.
42. Tajimuraova S. S. INFORMATION AND COMMUNICATIONS IN MANAGEMENT //Journal of Integrated Education and Research. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 509-511.

43. Qudenov R. QORAQALPOQ XALQ QO'SHIQLARI ASOSIDA YOSHLARNI TARBIYALASH //«ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». – 2023.
44. Kudenov R. WAYS TO TEACH FOURTH GRADERS A SINGING LESSON //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 225-232.
45. Kudenov R. METHODS OF CONDUCTING A MUSIC CULTURE LESSON IN THE FOURTH GRADE //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 856-861.
46. Шыныбеков А. САМАРАЛИ НАТИЖАГА ЭРИШИШДА ЎҚУВЧИЛАР УЧУН ПЕДАГОГИК ВОСИТАЛАР //Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры. – 2023. – Т. 3. – №. 11. – С. 76-79.
47. Shinibekov A. QORAQALPOQ MUSIQA MADANIYATIDA MILLIY OGZAKI IJODINING GAVDALANISHI //Miasto Przyszłości. – 2023. – Т. 39. – С. 204-206.
48. Shinibekov A. Historical and Social Events in Folklore Works from the Point of View of People's Relationships //Miasto Przyszłości. – 2022. – Т. 27. – С. 199-201.
49. Шыныбеков А. Қорақалпоқлар санъатининг сарчашмалари Шарқий Европа ва Осиё қадимий маданияти билан чамбарчас боғлиқлиги //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 12. – С. 910-915.

MODERN SCIENCE
& RESEARCH